

Nieuwsbrief SR Updates

Nummer 4, 2022

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2022:110](#) 01-02-2022

Herziening. Intrekken belastende verklaring.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2022:111](#) 01-02-2022

Bewijsklachten medeplegen oplichting. Hoge Raad herhaalt relevante overwegingen met betrekking tot motiveringsvereisten in de bewijsoverweging.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2022:86](#) 01-02-2022

Feitelijk leidinggeven aan het niet/onjuist doen van verschillende belastingaangiften. Middelen over schending artikel 341 lid 4 Sv, gebruik voor bewijs van een verklaring van een niet door de verdediging gehoorde getuige (post Keskin) en bewijs feitelijk leidinggeven aan doen van onjuiste aangiften loonbelasting en premie volksverzekeringen.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2022:60](#) 01-02-2022

Subsidiariteit bij voortzetting beslag ex artikel 94a Sv en beschikking ex artikel 98 Sv.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2022:46](#) 01-02-2022

Kunnen de bewezenverklaringen worden afgeleid uit de gebruikte bewijsvoering?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2022:107](#) 01-02-2022

Bewijsklachten medeplegen oplichting. Hoge Raad herhaalt relevante overwegingen met betrekking tot motiveringsvereisten in de bewijsoverweging.

Annotatie

[Verklaring verdachte; bewijsminimum.](#)

mr. J.H.J. Verbaan

Annotatie

[Bewijsklacht niet aannemelijk geachte verklaring gebruikt voor bewijs.](#)

mr. J.H.J. Verbaan

ANNOTATIE

Verklaring verdachte; bewijsminimum.

mr. J.H.J. Verbaan

Commentaar bij HR 1 februari 2022, ECLI:NL:HR:2022:86.

De verdediging klaagt namens verdachte, ten aanzien van het feitelijke leidinggeven aan fiscale misdrijven begaan door de rechtspersonen [A] BV en [B] BV, alsmede valsheid in geschrift is bewezenverklaard, onder meer dat het hof in strijd met artikel 341 lid 4 Sv de bewezenverklaring van de feiten uitsluitend heeft gebaseerd op verklaringen van de verdachte en richt zich tegen de bewezenverklaring van feit 3 en klaagt onder meer dat het gebruik van de door de getuige [3] afgelegde verklaring voor het bewijs onverenigbaar is met artikel 6 lid 3 aanhef en onder d EVRM, omdat de verdediging het ondervragingsrecht niet heeft kunnen uitoefenen.

Het hof heeft naast de bewijsmiddelen verder een bewijsoverweging gewijd aan de bewezenverklaring van de feiten 1, 2, 3 en 6 zoals weergegeven in ECLI:NL:HR:2021:1116 onder 7, 18 en 50, waaronder de overweging:

‘Het hof verenigt zich met de onderstaande (...) weergegeven overwegingen van de rechtbank houdende de selectie van de bewijsmiddelen en nadere overwegingen met betrekking tot de vaststelling van de feiten en het bewijs. (...) De rechtbank overwoog onder meer:

(...)

Met betrekking tot de feiten 1 en 2

Verdachte heeft toegegeven dat hij opzettelijk onjuiste aangiften OB over de vier kwartalen van 2013 en het eerste kwartaal van 2014 heeft gedaan “om de liquiditeit binnen de club te houden en [A] BV draaiende te houden”. Daarnaast heeft verdachte toegegeven dat hij de intracommunautaire verwervingen van [A] BV niet in de aangiften OB over 2013 en het eerste kwartaal van 2014 heeft vermeld.

(...)

Met betrekking tot feit 3

Tijdens het boekenonderzoek door de Belastingdienst is geconstateerd dat [A] BV in 2013 netto betalingen aan binnen de onderneming werkzame personen heeft verricht, terwijl er in en over dat jaar geen aangiften LB/PH door [A] BV zijn gedaan. Verdachte heeft ter terechtzitting verklaard dat er in 2013 sprake is geweest van betalingen door [A] BV aan betrokkenen [1] en [2]. Beiden waren op uitleenbasis werkzaam bij [A] BV maar in dienst van [H] BV, aldus verdachte. Verdachte heeft verder verklaard dat de kosten van het personeel per maand middels facturen zouden worden doorbelast door [H] aan [A] BV.

De rechtbank stelt op basis van het dossier en het verhandelde ter terechtzitting echter de volgende feiten en omstandigheden vast.

- [A] BV heeft in 2013 geen facturen inzake doorberekening van loonkosten van de werknemers betrokkenen [1] en [2] van [H] BV ontvangen.
- Namens betrokkenen [1] en [2] is een verzoek tot faillietverklaring van [A] BV gedaan. In dit verzoek staat dat betrokkenen [1] en [2] op 1 januari 2013 voor onbepaalde tijd in dienst zijn getreden bij [A] BV als productiemedewerkers kunststofkozijnen. Zij werkten in de vestiging in Eibergen.
- In het digitale controledossier van de Belastingdienst is een excel-bestand met de naam “[A] BV” opgenomen. In dit bestand staan de namen van betrokkenen [1] en [2] met de omschrijving “salaris” op diverse data in 2013.
- In de woning van verdachte is een ordner met opschrift “[A] Personeel” en een ordner met opschrift “[A] 2012 Einkauf Rechnungen” aangetroffen, met daarin:
  - loonstroken [A] BV juli 2013 t/m december 2013 ten name van [2]:
  - loonstroken [A] BV juli 2013 t/m december 2013 ten name van [1]:
  - een jaaropgave 2013 op naam van [2] .
- De getuige [4] heeft verklaard dat betrokkenen [1] en [2] in de periode 2012 tot en met 2015 in dienst waren van [A] BV.
- De getuige [3] heeft verklaard dat betrokkenen [1] en [2] op 28 februari 2013 zijn overgegaan van [H] BV naar [A] BV.
- In de periode dat betrokkenen [1] en [2] werkzaam waren voor [A] BV gaf verdachte werkopdrachten aan beide heren.

De rechtbank leidt uit deze feiten en omstandigheden – in onderling verband en samenhang bezien – af dat er in de maanden maart tot en met december van 2013 sprake is geweest van een dienstbetrekking tussen [A] BV en betrokkenen [1] en [2] en dat verdachte ten onrechte geen aangiften LB/PH over die maanden van 2013 heeft ingediend in verband met de loonbetalingen aan beide heren.’

De Hoge Raad overweegt ten aanzien van eerstgenoemde klacht dat het hof het bewijs van het onder 1 en 2 ten laste gelegde kennelijk heeft aangenomen op grond van de bewijsmiddelen 1 en 2. De Hoge Raad oordeelt dat deze bewijsvoering in strijd is met artikel 341 lid 4 Sv. Daarin is immers bepaald dat het bewijs dat de verdachte het ten laste gelegde feit heeft begaan, niet uitsluitend kan worden aangenomen op de opgaven van de verdachte. Met betrekking tot het onder 2 ten laste gelegde feit betreffende de aangifte voor de omzetbelasting neemt de Hoge Raad hierbij mede in aanmerking dat bewijsmiddel 7 geen betrekking heeft op die belasting, maar op de loonbelasting.

De Hoge Raad overweegt ten aanzien van laatstgenoemde klacht dat het hof – in cassatie onbestreden – vastgesteld heeft dat er een goede reden bestond voor het niet kunnen uitoefenen van het ondervragingsrecht met betrekking tot de getuige [3], namelijk dat diens gezondheid door het afleggen van een verklaring ter terechtzitting in gevaar zou worden gebracht, en het voorkomen van dit gevaar zwaarder weegt dan het belang om hem ter terechtzitting te kunnen ondervragen. Mede gelet op ECLI:NL:PHR:2021:1116 onder 23 en 24 en wat het hof over de eerder door [3] afgelegde verklaring heeft opgemerkt in zijn bewijsoverweging, moet het er in cassatie voor worden gehouden dat het hof een deel van de eerder door [3] afgelegde verklaring – erop neerkomend dat [1] en [2] sinds maart 2013 in dienst waren bij [A] BV – heeft gebruikt voor het bewijs. Met betrekking tot dit gebruik heeft het hof onder meer overwogen dat de bewezenverklaring niet in overwegende mate steunt op die verklaring, gelet op de andere bewijsmiddelen, waaronder de verklaring van de verdachte, die het voor het bewijs zal gebruiken. De Hoge Raad oordeelt dat dat oordeel, in het licht van de bewijsmiddelen 1, 5, 6, 7 en 8, waaruit immers eveneens kan worden afgeleid dat [1] en [2] in 2013 in dienst waren bij [A] BV, niet onbegrijpelijk is. Gelet op dit een en ander getuigt het kennelijke oordeel van het hof dat de procedure in haar geheel voldoet aan het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces, ook zonder dat er compenserende factoren waren voor de door de verdediging ondervonden beperkingen bij het onderzoek naar de betrouwbaarheid van de verklaring van de getuige [3], niet van een onjuiste rechtsopvatting en is het evenmin onbegrijpelijk.

ANNOTATIE

Bewijsklacht niet aannemelijk geachte verklaring gebruikt voor bewijs.

mr. J.H.J. Verbaan

Commentaar bij HR 1 februari 2022, ECLI:NL:HR:2022:46.

De verdediging klaagt namens verdachte, ten aanzien van het telen van hennepplanten en diefstal van elektriciteit is bewezen verklaard, in de kern dat de bewezenverklaring van de feiten 1 en 3 niet uit de door het hof gebruikte bewijsvoering kan worden afgeleid.

Het hof heeft met betrekking tot de bewezenverklaring verder overwogen dat het van oordeel is dat het namens verdachte gevoerde verweer strekkende tot vrijspraak van het onder 1 en 3 ten laste gelegde weerlegd wordt door de gebezigde bewijsmiddelen. Het hof heeft geen reden om aan de juistheid en betrouwbaarheid van de inhoud van die bewijsmiddelen te twijfelen.

Het hof overweegt daarbij in het bijzonder dat de verdachte op de zitting in hoger beroep heeft verklaard dat hij door een aantal personen, die hij kent uit het dorp, is benaderd om de zolder van zijn toenmalige woning aan hen beschikbaar te stellen. Verdachte heeft erkend dat de zolder op het moment van de instap op 27 oktober 2015, was ingericht als een in werking zijnde hennepkwekerij, maar ontkent dat hij daar iets mee te maken heeft gehad. Op herhaalde vragen van het hof om nadere en specifieke informatie te verstrekken over de door hem bedoelde personen heeft verdachte desgevraagd geen antwoord willen geven.

Nu een concrete, specifieke en verifieerbare verklaring van verdachte over de personen die volgens hem de hennepkwekerij in zijn woning zouden hebben opgezet ontbreekt, acht het hof in de gegeven omstandigheden de verklaring van verdachte dat hij door anderen zou zijn benaderd om een hennepkwekerij in zijn woning op te zetten en dat hij daarmee zelf niets te maken heeft gehad, niet aannemelijk geworden.

Omdat verdachte huurder is geweest van de woning op het adres waar de hennepkwekerij is aangetroffen op en voorafgaand aan de datum van 27 oktober 2015, is het hof met de rechtbank van oordeel dat verdachte als enige verantwoordelijk moet worden gehouden voor het telen van hennep op die datum.

Nu het hof verdachte aanmerkt als pleger van de hennepsteelt en niet aannemelijk is geworden dat anderen hierbij betrokken zijn geweest, houdt het hof verdachte ook als pleger verantwoordelijk voor de diefstal van de elektriciteit in zijn toenmalige gehuurde woning in de onder 3 ten laste gelegde periode. In tegenstelling tot het standpunt van de verdediging is het hof van oordeel dat de verklaring van de getuige [3] in het bijzonder over de periode waarin hij stelt bij verdachte werkzaamheden te hebben verricht, ruimte biedt voor een eerdere kweek en dat verdachte de hiervoor benodigde elektriciteit heeft weggenomen.

De Hoge Raad overweegt dat de bewezenverklaring van het onder 1 ten laste gelegde onder meer inhoudt dat de verdachte in een pand 608 hennepplanten 'opzettelijk heeft geteeld'. De bewezenverklaring van het onder 3 ten laste gelegde houdt onder meer in dat de verdachte elektriciteit heeft 'weggenomen'. De Hoge Raad oordeelt dat deze onderdelen van de bewezenverklaringen echter niet zonder meer afgeleid kunnen worden uit de gebruikte bewijsvoering. In dat verband is van belang dat het hof enerzijds de verklaring van de verdachte dat hij de zolder van zijn woning tegen betaling ter beschikking heeft gesteld aan een aantal personen die hij kent uit het dorp, heeft gebruikt voor het bewijs, maar anderzijds ook heeft geoordeeld dat deze verklaring niet aannemelijk is geworden nu zij onvoldoende concreet, specifiek en verifieerbaar is gebleven. Daarnaast heeft het hof de juistheid in het midden gelaten van de door de verdediging aangevoerde omstandigheid dat de zolder waar de hennepkwekerij is aangetroffen, geen deel uitmaakte van de door de verdachte gehuurde en bewoonde woning.

RECHTSPRAAK

Bewijsklachten medeplegen oplichting. Hoge Raad herhaalt relevante overwegingen met betrekking tot motiveringsvereisten in de bewijsoverweging.

Bewijsklachten medeplegen oplichting. Hoge Raad herhaalt relevante overwegingen met betrekking tot motiveringsvereisten in de bewijsoverweging.

Het cassatiemiddel klaagt over de bewezenverklaring van feit 1.

Als het gaat om feiten of omstandigheden die door de rechter redengevend worden geacht voor de bewezenverklaring, dient de rechter die zich zo – al dan niet in reactie op een bewijsverweer – beroept op bepaalde gegevens die niet in de bewijsmiddelen zijn vermeld, met voldoende mate van nauwkeurigheid in zijn overweging

- a) die feiten of omstandigheden aan te duiden, en
- b) het wettige bewijsmiddel aan te geven waaraan die feiten of omstandigheden zijn ontleend. (Vgl. HR 24 juni 2003, ECLI:NL:HR:2003:AF7985.)

Het hof heeft blijkens zijn bewijsoverwegingen onder meer redengevend geacht voor de bewezenverklaring dat medeverdachte 1 aan de Raad van Commissarissen van Woningbouw Vereniging A een onvolledig beeld heeft geschetst en wezenlijke informatie heeft onthouden, nu niet werd medegedeeld dat A het project zonder tussenkomst van medeverdachte 2 voor een veel lagere prijs had kunnen verwerven en medeverdachte 1 voor de Raad van Commissarissen heeft verzwegen dat de prijs voor de aankoop van dat project veel te hoog was.

Deze gegevens zijn echter niet in de bewijsmiddelen vermeld terwijl het hof in zijn overweging ook niet met voldoende mate van nauwkeurigheid het wettige bewijsmiddel heeft aangegeven waaraan het die feiten of omstandigheden heeft ontleend.

Het cassatiemiddel klaagt hierover terecht.

Overige cassatiemiddelen worden middels artikel 81 lid 1 RO afgedaan.

De Hoge Raad vernietigt de uitspraak van het hof, maar uitsluitend wat betreft de beslissingen over het onder 1 ten laste gelegde en de strafoplegging; [...].

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 01-02-2022

ECLI: ECLI:NL:HR:2022:107

Zaaknummer: 20/03140

Rechters: J. de Hullu, E.S.G.N.A.I. van de Griend en M.J. Borgers

Advocaten: R.J. Baumgardt en S. van den Akker

Wetsartikelen: 359 Sv

RECHTSPRAAK

Kunnen de bewezenverklaringen worden afgeleid uit de gebruikte bewijsvoering?

Kunnen de bewezenverklaringen worden afgeleid uit de gebruikte bewijsvoering?

Het cassatiemiddel klaagt in de kern dat de bewezenverklaring van de feiten 1 en 3 niet uit de door het hof gebruikte bewijsvoering kan worden afgeleid.

De bewezenverklaring van het onder 1 ten laste gelegde houdt onder meer in dat de verdachte in een pand 608 hennepplanten ‘opzettelijk heeft geteeld’. De bewezenverklaring van het onder 3 ten laste gelegde houdt onder meer in dat de verdachte elektriciteit heeft ‘weggenomen’. Deze onderdelen van de bewezenverklaringen kunnen echter niet zonder meer worden afgeleid uit de gebruikte bewijsvoering. In dat verband is van belang dat het hof enerzijds de verklaring van de verdachte dat hij de zolder van zijn woning tegen betaling ter beschikking heeft gesteld aan een aantal personen die hij kent uit het dorp, heeft gebruikt voor het bewijs, maar anderzijds ook heeft geoordeeld dat deze verklaring niet aannemelijk is geworden nu zij onvoldoende concreet, specifiek en verifieerbaar is gebleven. Daarnaast heeft het hof de juistheid in het midden gelaten van de door de verdediging aangevoerde omstandigheid dat de zolder waar de hennepkwekerij is aangetroffen, geen deel uitmaakte van de door de verdachte gehuurde en bewoonde woning.

Het cassatiemiddel slaagt.

De Hoge Raad vernietigt de uitspraak van het hof, maar uitsluitend wat betreft de beslissingen over het onder 1 en 3 ten laste gelegde en de strafoplegging en verwerpt het beroep voor het overige.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 01-02-2022

ECLI: ECLI:NL:HR:2022:46

Zaaknummer: 19/00461

Rechters: V. van den Brink, E.S.G.N.A.I. van de Griend en M. Kuijer

Advocaten: M.M.A.J. Goris

Wetsartikelen: 359 Sv

RECHTSPRAAK

Subsidiariteit bij voortzetting beslag ex artikel 94a Sv en beschikking ex artikel 98 Sv.

Subsidiariteit bij voortzetting beslag ex artikel 94a Sv en beschikking ex artikel 98 Sv.

Het tweede cassatiemiddel

Het cassatiemiddel komt onder meer op tegen het oordeel van de rechtbank dat de voortzetting van het op grond van artikel 94a Sv onder de klager [klager 1] gelegde beslag in overeenstemming is met de eis van subsidiariteit.

De Hoge Raad overweegt dat artikel 118a Sv in het geval van een conservatoir beslag op grond van artikel 94a Sv de mogelijkheid van teruggave onder zekerheidstelling biedt. Als het openbaar ministerie bij een dergelijk beslag weigert om een voorwerp onder zekerheidstelling terug te geven, kan de belanghebbende op grond van artikel 552a Sv klagen over de voortdurende voortzetting van het beslag. De beklagrechtter beoordeelt dan of sprake is van een toereikend onderbouwd aanbod tot zekerheidstelling dat een aanvaardbaar alternatief kan bieden voor het gelegde conservatoire beslag op het voorwerp. Indien dat het geval is, toetst de beklagrechtter of dit aanbod – mede in het licht van de door het openbaar ministerie aan de zekerheidstelling gestelde voorwaarden – meebrengt dat de voortzetting van het beslag niet langer in overeenstemming is met de eis van subsidiariteit. Alvorens hierover definitief te beslissen kan de beklagrechtter de behandeling van het klaagschrift aanhouden teneinde de klager in de gelegenheid te stellen om met het openbaar ministerie tot een vergelijk te komen over de aan vervangende zekerheid gestelde voorwaarden.

De rechtbank heeft kennelijk geoordeeld dat, ook in het licht van wat namens de klager tijdens de behandeling van het klaagschrift in raadkamer is aangevoerd over een aanbod tot zekerheidstelling als bedoeld in artikel 118a Sv, de voortzetting van het op grond van artikel 94a Sv onder de klager gelegde beslag in overeenstemming is met de eis van subsidiariteit. Dat oordeel getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting en is in het licht van het verhandelde in de raadkamer van 29 april 2020, in het bijzonder over de omstandigheid dat het aanbod bestond uit het vestigen van een recht van hypotheek op een woning die niet aan de klager

toebehoorde, toereikend gemotiveerd.

Het cassatiemiddel faalt in zoverre.

Het derde cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt onder meer dat (i) de procedure van artikel 98 Sv ten onrechte niet is gevolgd en (ii) de rechtbank heeft verzuimd de behandeling van het klaagschrift aan te houden en de stukken in handen van de rechter-commissaris te stellen teneinde alsnog een beschikking als bedoeld in artikel 98 lid 1 Sv te geven.

De Hoge Raad herhaalt de relevante overwegingen uit zijn arrest van 16 juni 2020, ECLI:NL:HR:2020:1048.

In aanmerking genomen wat hiervoor is weergegeven, is het oordeel van de rechtbank dat artikel 98 Sv niet van toepassing is omdat 'dat artikel ziet op een inbeslagname/doorzoeking bij functioneel verschoningsgerechtigden', onjuist. Nu uit de vaststellingen van de rechtbank volgt dat de klagers hebben aangevoerd dat zich onder de in beslag genomen bankbescheiden, fysieke administratie en datadragers met digitale administratie geheimhouderstukken bevinden en de rechter-commissaris daarover (nog) niet heeft beslist, had de rechtbank de behandeling van het klaagschrift moeten aanhouden en de zaak in handen van de rechter-commissaris moeten stellen teneinde een beschikking te geven als bedoeld in artikel 98 lid 1 Sv.

Voor zover het cassatiemiddel daarover klaagt, slaagt het. Dat brengt mee dat bespreking van het restant van het cassatiemiddel niet nodig is.

De overige cassatiemiddelen

De overige cassatiemiddelen worden afgedaan met artikel 81 RO.

De beslissing

De Hoge Raad vernietigt de beschikking van de rechtbank, maar uitsluitend voor zover daarin het beklag van de klagers over de op grond van artikel 94 Sv gelegde beslagen ongegrond is verklaard [...] en verwerpt het beroep voor het overige.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 01-02-2022

ECLI: ECLI:NL:HR:2022:60

Zaaknummer: 20/01593

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en A.L.J. van Strien

Advocaten: Th. J. Kelder

Wetsartikelen: 94 Sv, 98 Sv en 118a Sv

RECHTSPRAAK

Feitelijk leidinggeven aan het niet/onjuist doen van verschillende belastingaangiften. Middelen over schending artikel 341 lid 4 Sv, gebruik voor bewijs van een verklaring van een niet door de verdediging gehoorde getuige (post Keskin) en bewijs feitelijk leidinggeven aan doen van onjuiste aangiften loonbelasting en premie volksverzekeringen.

Feitelijk leidinggeven aan het niet/onjuist doen van verschillende belastingaangiften. Middelen over schending artikel 341 lid 4 Sv, gebruik voor bewijs van een verklaring van een niet door de verdediging gehoorde getuige (post Keskin) en bewijs feitelijk leidinggeven aan doen van onjuiste aangiften loonbelasting en premie volksverzekeringen.

Het eerste cassatiemiddel

Het eerste cassatiemiddel klaagt onder meer dat het hof in strijd met artikel 341 lid 4 Sv de bewezenverklaring van de feiten 1 en 2 uitsluitend heeft gebaseerd op verklaringen van de verdachte.

Het hof heeft het bewijs van het onder 1 en 2 ten laste gelegde kennelijk aangenomen op grond van de onder 2.2 weergegeven bewijsmiddelen 1 en 2. Deze bewijsvoering is in strijd met artikel 341 lid 4 Sv. Daarin is immers bepaald dat het bewijs dat de verdachte het ten laste gelegde feit heeft begaan, niet uitsluitend kan worden aangenomen op de opgaven van de verdachte. Met betrekking tot het onder 2 ten laste gelegde feit betreffende de aangifte voor de omzetbelasting neemt de Hoge Raad hierbij mede in aanmerking dat bewijsmiddel 7 geen betrekking heeft op die belasting, maar op de loonbelasting.

De klacht slaagt.

Het tweede cassatiemiddel

Het cassatiemiddel richt zich tegen de bewezenverklaring en klaagt onder meer dat het gebruik van de door een getuige afgelegde verklaring voor het bewijs onverenigbaar is met artikel 6 lid 3 aanhef en onder d EVRM, omdat de verdediging het ondervragingsrecht niet heeft kunnen uitoefenen.

De Hoge Raad oordeelt dat de wijze waarop het hof het verzoek heeft beoordeeld aansluit bij de drie stappen die in de rechtspraak van het EHRM deel uitmaken van de beoordeling of, in gevallen waarin de verdediging niet een behoorlijke en effectieve mogelijkheid heeft gehad om het ondervragingsrecht uit te oefenen, het proces als geheel eerlijk is verlopen. Van belang hierbij zijn (i) de reden dat het ondervragingsrecht niet kan worden uitgeoefend met betrekking tot een getuige van wie de verklaring voor het bewijs wordt gebruikt, (ii) het gewicht van de verklaring van de getuige, binnen het geheel van de resultaten van het strafvorderlijke onderzoek, voor de bewezenverklaring van het feit, en (iii) het bestaan van compenserende factoren, waaronder ook procedurele waarborgen, die compensatie bieden voor het ontbreken van een ondervragingsgelegenheid. Deze beoordelingsfactoren moeten daarbij in onderling verband worden beschouwd. Naarmate het gewicht van de verklaring groter is, is het – wil de verklaring voor het bewijs kunnen worden gebruikt – des te meer van belang dat een goede reden bestaat voor het niet bieden van een ondervragingsgelegenheid en dat compenserende factoren bestaan. Dit betekent dat met name in gevallen waarin niet tot een bewezenverklaring kan worden gekomen zonder dat die in beslissende mate zal steunen op de verklaring van de getuige, terwijl de verdediging het nodige initiatief heeft getoond om het ondervragingsrecht te kunnen uitoefenen en een goede reden ontbreekt om de getuige niet te horen, de rechter (alsnog) zal moeten overgaan tot het oproepen en horen van die getuige, althans nog zal moeten doen wat redelijkerwijs mogelijk is om de verdediging de gelegenheid te bieden tot uitoefening van het ondervragingsrecht.

Als de uitoefening van het ondervragingsrecht niet wordt gerealiseerd, moet de rechter onderzoeken of voldoende compenserende factoren hebben bestaan voor de door de verdediging ondervonden beperkingen bij het onderzoek naar de betrouwbaarheid van de verklaring van de getuige, waarmee ook de deugdelijkheid van de bewijsbeslissing wordt gewaarborgd. Als de rechter oordeelt dat (vooralnog) onvoldoende compenserende factoren hebben bestaan, onderzoekt hij of daartoe alsnog stappen kunnen worden gezet. Het gaat er daarbij in de kern om dat de rechter de betrouwbaarheid van de verklaring van de niet-ondervraagde getuige zorgvuldig onderzoekt, een en ander in samenhang met het overige bewijsmateriaal en in het licht van de betwisting door de verdachte van die verklaring. Van belang daarbij kunnen zijn verklaringen van personen tegenover wie de getuige – kort na de gebeurtenissen waar het om gaat – zijn of haar verhaal heeft gedaan of die anderszins feiten

en omstandigheden waarop de getuigenverklaring ziet, kunnen bevestigen. Het kan onder omstandigheden ook gaan om verklaringen van deskundigen die de totstandkoming en de betrouwbaarheid van de verklaring van de niet-ondervraagde getuige dan wel de persoon van die getuige aan een onderzoek hebben onderworpen. Verder kan compensatie betrekking hebben op procedurele waarborgen zoals de beschikbaarheid van een audiovisuele vastlegging van het verhoor van de getuige of het ondervragen van de zojuist genoemde personen of deskundigen. In dit verband kan ook van belang zijn dat de verdediging wel een beperkte mogelijkheid heeft gehad om vragen te (doen) stellen aan de getuige.

De toetsing in cassatie kan gericht zijn op de vraag of de beslissing het ten laste gelegde mede op grond van een verklaring van een niet-ondervraagde getuige bewezen te verklaren in overeenstemming is met het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces en de daaraan verbonden notie van 'the overall fairness of the trial'. Bij deze beoordeling kan van belang zijn of de feitenrechter zijn oordeel dat dit het geval is, (nader) heeft gemotiveerd.

De Hoge Raad herhaalt relevante overwegingen uit zijn arrest van 12 oktober 2021, ECLI:NL:HR:2021:1418.

Het hof heeft – in cassatie onbestreden – vastgesteld dat er een goede reden bestond voor het niet kunnen uitoefenen van het ondervragingsrecht met betrekking tot de getuige, namelijk dat diens gezondheid door het afleggen van een verklaring ter terechtzitting in gevaar zou worden gebracht, en het voorkomen van dit gevaar zwaarder weegt dan het belang om hem ter terechtzitting te kunnen ondervragen. Mede gelet op de conclusie van de advocaat-generaal onder 23 en 24 en wat het hof over de eerder door de getuige afgelegde verklaring heeft opgemerkt in zijn hiervoor weergegeven bewijsoverweging, moet het er in cassatie voor worden gehouden dat het hof een deel van de eerder door de getuige afgelegde verklaring – erop neerkomend dat [betrokkene 1] en [betrokkene 2] sinds maart 2013 in dienst waren bij [A] BV – heeft gebruikt voor het bewijs. Met betrekking tot dit gebruik heeft het hof onder meer overwogen dat de bewezenverklaring niet in overwegende mate steunt op die verklaring, gelet op de andere bewijsmiddelen, waaronder de verklaring van de verdachte, die het voor het bewijs zal gebruiken. Dat oordeel is niet onbegrijpelijk in het licht van de eerder weergegeven bewijsmiddelen, waaruit immers eveneens kan worden afgeleid dat [betrokkene 1] en [betrokkene 2] in 2013 in dienst waren bij [A] BV. Gelet op dit een en ander getuigt het kennelijke oordeel van het hof dat de procedure in haar geheel voldoet aan het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces, ook zonder dat er compenserende factoren waren voor de door de verdediging ondervonden beperkingen bij het onderzoek naar de betrouwbaarheid van de verklaring van de getuige, niet van een onjuiste rechtsopvatting. Dat oordeel is evenmin onbegrijpelijk.

De klacht faalt.

Het vierde cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt dat de bewezenverklaring van het onder 6 ten laste gelegde, mede gelet op het in hoger beroep gevoerde verweer, niet toereikend is gemotiveerd.

Het hof heeft vastgesteld dat [B] BV in de jaren 2011, 2012 en 2013 auto's aan de verdachte ter beschikking heeft gesteld, dat deze terbeschikkingstelling niet in aanmerking is genomen in voor deze jaren gedane aangiften loonbelasting premie/volksverzekering, en dat uit de valsheid van overgelegde rittenadministraties volgt dat de terbeschikkingstelling van deze auto's wel in aanmerking had moeten worden genomen. In het licht van wat de verdediging in hoger beroep heeft aangevoerd, zoals hiervoor in 5.2 weergegeven, is de op deze vaststellingen berustende bewezenverklaring niet zonder meer begrijpelijk voor zover zij inhoudt dat [B] BV deze aangiften als inhoudingsplichtige heeft gedaan.

Het cassatiemiddel slaagt.

De overige cassatiemiddelen

De overige cassatiemiddelen worden afgedaan met artikel 81 RO of behoeven gelet op de beslissing geen nadere beoordeling.

De beslissing

De Hoge Raad vernietigt de uitspraak van het hof, maar uitsluitend wat betreft de beslissingen over het onder 1, 2 en 6 ten laste gelegde en de strafoplegging [...] en verwerpt het beroep voor het overige.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 01-02-2022

ECLI: ECLI:NL:HR:2022:86

Zaaknummer: 20/02997

Rechters: V. van den Brink, A.L.J. van Strien en T. Kooijmans

Advocaten: J. Kuijper

Wetsartikelen: 359 SV, 6 EVRM en 341 SV

RECHTSPRAAK

Bewijsklachten medeplegen oplichting. Hoge Raad herhaalt relevante overwegingen met betrekking tot motiveringsvereisten in de bewijsoverweging.

Bewijsklachten medeplegen oplichting. Hoge Raad herhaalt relevante overwegingen met betrekking tot motiveringsvereisten in de bewijsoverweging.

Het cassatiemiddel klaagt over de bewezenverklaring van feit 1.

Als het gaat om feiten of omstandigheden die door de rechter redengevend worden geacht voor de bewezenverklaring, dient de rechter die zich zo – al dan niet in reactie op een bewijsverweer – beroept op bepaalde gegevens die niet in de bewijsmiddelen zijn vermeld, met voldoende mate van nauwkeurigheid in zijn overweging

- a) die feiten of omstandigheden aan te duiden, en
- b) het wettige bewijsmiddel aan te geven waaraan die feiten of omstandigheden zijn ontleend. (Vgl. HR 24 juni 2003, ECLI:NL:HR:2003:AF7985.)

Het hof heeft blijkens zijn bewijsoverwegingen onder meer redengevend geacht voor de bewezenverklaring dat medeverdachte 1 aan de Raad van Commissarissen van Woningbouw Vereniging A een onvolledig beeld heeft geschetst en wezenlijke informatie heeft onthouden, nu niet werd medegedeeld dat A het project zonder tussenkomst van medeverdachte 2 voor een veel lagere prijs had kunnen verwerven en medeverdachte 1 voor de Raad van Commissarissen heeft verzwegen dat de prijs voor de aankoop van dat project veel te hoog was.

Deze gegevens zijn echter niet in de bewijsmiddelen vermeld terwijl het hof in zijn overweging ook niet met voldoende mate van nauwkeurigheid het wettige bewijsmiddel heeft aangegeven waaraan het die feiten of omstandigheden heeft ontleend.

Het cassatiemiddel klaagt hierover terecht.

Overige cassatiemiddelen worden middels artikel 81 lid 1 RO afgedaan.

De Hoge Raad vernietigt de uitspraak van het hof, maar uitsluitend wat betreft de beslissingen over het onder 1 ten laste gelegde en de strafoplegging; [...].

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 01-02-2022

ECLI: ECLI:NL:HR:2022:111

Zaaknummer: 20/03246

Rechters: J. de Hullu, E.S.G.N.A.I. van de Griend en M.J. Borgers

Advocaten: R.B. Milo

Wetsartikelen: 359 SV

RECHTSPRAAK

Herziening. Intrekken belastende verklaring.

Herziening. Intrekken belastende verklaring.

De aanvraag berust op de stelling dat sprake is van gegevens als bedoeld in artikel 457 lid 1 aanhef en onder c Sv. In de aanvraag wordt daartoe gewezen op een bij de aanvraag gevoegde verklaring van de aanvrager van 14 april 2021 en op (delen van) het boek *De actievoerder achterna. Over een snelle bekentenis en een late ontkenning* (Den Haag, 2020). Dat boek betreft een verslag van een onderzoek door het Project Gereede Twijfel. Aangevoerd wordt dat de verklaring van de aanvrager, waarin hij terugkomt op eerdere bekende verklaringen, en de conclusies uit het hiervoor genoemde boek over de betrouwbaarheid van de aanvankelijke bekentenis en de veronderstelde daderkennis bij de aanvrager, elk voor zich en in onderling verband het ernstige vermoeden doen ontstaan als bedoeld in artikel 457 lid 1 aanhef en onder c Sv.

De Hoge Raad overweegt dat als grondslag voor een herziening, voor zover hier van belang, volgens artikel 457 lid 1 aanhef en onder c Sv alleen kan dienen een met stukken onderbouwd gegeven dat bij het onderzoek op de terechtzitting aan de rechter niet bekend was en dat het ernstige vermoeden wekt dat indien dit gegeven bekend zou zijn geweest, het onderzoek van de zaak zou hebben geleid hetzij tot een vrijspraak van de gewezen verdachte, hetzij tot een ontslag van alle rechtsvervolging, hetzij tot de niet-ontvankelijkverklaring van het openbaar ministerie, hetzij tot de toepassing van een minder zware strafbepaling.

De aanvraag steunt ten eerste op de bij de aanvraag gevoegde schriftelijke verklaring van de aanvrager van 14 april 2021. Deze verklaring houdt onder meer in dat de aanvrager eerdere verklaringen intrekt omdat het valse bekentnissen zijn. Verder houdt het stuk een nieuwe verklaring van de aanvrager in, die erop neerkomt dat hij weliswaar was betrokken bij een voorgenomen ontvoering van Sévèke, maar dat hij niet zelf op Sévèke heeft geschoten.

Een aanvrager die op een door hemzelf eerder afgelegde verklaring terugkomt, moet bij zijn aanvraag tot herziening aannemelijk maken waarom hij terugkomt op die verklaring (vgl. HR 4 november 2008, ECLI:NL:HR:2008:BG2858).

De Hoge Raad haalt de verklaring van de gewezen verdachte aan. De in deze verklaring genoemde feiten en omstandigheden maken niet aannemelijk dat de door de aanvrager afgelegde bekenkende verklaringen onjuist zijn.

Als tweede grond voor herziening wordt in de aanvraag een beroep gedaan op (onderdelen van) het boek *De actievoerder achterna. Over een snelle bekentenis en een late ontkenning*. In dit boek wordt het scenario waarin de aanvrager het slachtoffer Sévèke heeft vermoord (zoals bewezen verklaard door de rechtbank) afgewogen tegen het scenario dat de aanvrager was betrokken bij een voorgenomen ontvoering van Sévèke, maar dat hij niet zelf op Sévèke heeft geschoten. Dat leidt de auteurs tot de conclusie dat geen van beide scenario's kan worden uitgesloten.

Deze conclusie van de auteurs berust in de kern op een analyse van feiten en omstandigheden die zijn gebleken uit het opsporingsonderzoek en die in de beoordeling van de strafzaak zijn betrokken. In zoverre was de rechter die de veroordeling heeft uitgesproken, al bekend met wat in de aanvraag onder verwijzing naar het hiervoor genoemde boek naar voren wordt gebracht.

Ook voor zover met de aanvraag zou zijn beoogd het boek (mede) als nieuw deskundigeninzicht aan te merken, kan dat niet worden gevolgd alleen al omdat de aanvraag niet is voorzien van de in het arrest van de Hoge Raad van 26 april 2016, ECLI:NL:HR:2016:736 aangeduide informatie die benodigd is om de inhoud van een deskundigeninzicht en de nieuwheid daarvan op waarde te kunnen schatten.

Gelet op het vorenstaande en mede in het licht van de in de conclusie van de advocaat-generaal geschetste bijzonderheden van de zaak wekken de bij de aanvraag overgelegde verklaring van de aanvrager en het overgelegde boek, ook in onderlinge samenhang bezien, niet het voor het buitengewone rechtsmiddel van herziening vereiste ernstige vermoeden als bedoeld in artikel 457 lid 1 aanhef en onder c Sv. Daaruit volgt dat de aanvraag ongegrond is en op grond van artikel 470 Sv moet worden afgewezen.

De Hoge Raad wijst de aanvraag tot herziening af.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 01-02-2022

ECLI: ECLI:NL:HR:2022:110

Zaaknummer: 21/02469

Rechters: J. de Hullu, M.J. Borger en A.E.M. Röttgering

Advocaten: J.W.H. Peters

Wetsartikelen: 457 Sv